

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
зі спеціальності І7 Терапія та реабілітація
за спеціалізацією І7.01 Фізична терапія
освітня кваліфікація: Бакалавр терапії та реабілітації
Професійна кваліфікація: Асистент фізичного терапевта

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

Мирослав Луцький

Мирослав ЛУЦЬКИЙ

Протокол № 10 від « 28 » травня 2026 р.)

Освітня програма вводиться в дію з

« 01 » вересня 2026 р.

Ректор

Мирослав Луцький

Мирослав ЛУЦЬКИЙ

(наказ № 33/од від « 29 » травня 2026 р.)

Гарант освітньої програми: Петрунів Христина Володимирівна, доктор філософії (PhD) з фізичної терапії, ерготерапії, доцент кафедри фізичної терапії та реабілітації факультету медицини ЗВО «Університет Короля Данила»

Рецензії-відгуки:

ЧУРПІЙ Ігор: доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії Івано-Франківського національного медичного університету

ГУДИМА Людмила - Завідувачка Центру реабілітаційної медицини та відновного лікування КНІ «ІФ ОДКЛ ІФ ОР»

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні кафедри
фізичної терапії та реабілітації
Протокол № 4 від “06” травня 2026 р.

СХВАЛЕНО

на засіданні науково-методичної ради
ЗВО «Університет Короля Данила»
Протокол № 11 від “08” травня 2026 р.

1. Профіль освітньо-професійної програми зі спеціальності

I7 Терапія та реабілітація

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	ЗВО «Університет Короля Данила» Факультет медицини Кафедра фізичної терапії та реабілітації
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікацій мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти – бакалавр Спеціальність – I7 Терапія та реабілітація Спеціалізація - I7.01 Фізична терапія Кваліфікація освітня: бакалавр терапії та реабілітації Кваліфікація професійна: асистент фізичного терапевта
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність	I7 Терапія та реабілітація
Спеціалізація	I7.01 Фізична терапія
Освітня кваліфікація	Бакалавр терапії та реабілітації
Професійна кваліфікація	Асистент фізичного терапевта
Офіційна назва освітньої програми	Фізична терапія
Тип диплому та обсяг освітньої програми та термін навчання	Диплом бакалавра – одиничний 240 кредитів ЄКТС, денна форма навчання, термін навчання – 4 навчальних роки (3 роки 10 місяців). Університет має право визначити та зарахувати кредити ЄКТС, отримані в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра, молодшого фахового бакалавра, молодшого спеціаліста: за спеціальностями 223 Медсестринство, 224 Технології медичної діагностики та лікування, 017 Фізична культура та спорт в обсязі не більше, ніж 60 кредитів ЄКТС.
Наявність акредитації	Не акредитована
Цикл/рівень	Бакалавр НРК України – 6 рівень, QF-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень

Передумови	На навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра з терапії та реабілітації можуть вступати тільки особи, які мають свідоцтво/ атестат про повну загальну середню освіту, або освітній ступінь фахового молодшого бакалавра, освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста. Наявність сертифікати ЗНО/ НМТ; Решта вимог визначаються правилами вступу до ЗВО “Університет Короля Данила”.
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	До закриття у встановленому порядку
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://ukd.edu.ua/
2 – Мета освітньої програми	
Мета – підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних та соціально відповідальних фахівців зі спеціальності І7 Терапія та реабілітація, здатних вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов’язані з порушеннями функцій органів та систем, зокрема, опорно-рухового апарату, нервової, серцево-судинної та дихальної систем із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук та потреб сучасного ринку праці.	
3 – Характеристика освітньої програми	

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань - І Охорона здоров’я та соціальне забезпечення Спеціальність - І7 Терапія та реабілітація Спеціалізація - І7.01 Фізична терапія
--	--

	Об’єкти вивчення та діяльності: порушення рухових та пов’язаних з ними функцій, що забезпечують активність та участь особи, оптимізація функціонування відповідно до бажань і потреб людини. Цілі навчання: реалізація індивідуальної програми фізичної терапії, або компонентів індивідуального реабілітаційного плану, що стосуються фізичної терапії, з метою покращення стану здоров’я осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп, методів обстеження і контролю. Теоретичний зміст предметної області: порушення функцій, активності та участі осіб різних нозологічних та вікових груп, теоретичні основи фізичної терапії (сфера та складники діяльності фізичного терапевта, законодавча база, етичний кодекс фізичного терапевта, безпечне провадження професійної діяльності тощо), заходи фізичної терапії. Методи, методики та технології: спостереження, опитування, тестування та вимірювання, контролю у фізичній терапії; обробки інформації; технології реалізації заходів фізичної терапії; вербального і невербального спілкування. Інструменти та обладнання для тестування та вимірювання у фізичній терапії: вимірювання, контролю основних
--	--

Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма прикладної спрямованості базується на сучасних наукових положеннях та узагальненнях передової практики в процесі підготовки конкурентоспроможного фахівця, який володіє сучасними технологіями у сфері фізичної терапії, здатний до навчально-методичної діяльності, безперервної самоосвіти та професійного самовдосконалення.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Підготовка фахівців ступеня вищої освіти «бакалавр», здатних вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією, реабілітацією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.
Особливості програми	Унікальність освітньо-професійної програми полягає у забезпеченні реалізації основних вимог Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», що проявляється через здійснення навчально-практичної діяльності, у галузі охорони здоров'я з урахуванням регіональних особливостей Прикарпаття. Перелік освітніх компонентів програми сформовано з урахуванням необхідності досягнення програмних результатів навчання та формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти України та наказу Міністерства освіти і науки України від 29.10.2024 р. № 1541, а також із врахуванням сучасних світових практик та вимог професійного стандарту Української асоціації фізичних терапевтів https://uapt.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/PS_PT_2024_web.pdf Програма забезпечує індивідуальну траєкторію навчання з огляду на вимогу стейкхолдерів щодо потреб фахівців для реабілітації поранених військовослужбовців та цивільних осіб, які постраждали внаслідок бойових дій. Освітня програма розроблена з урахуванням соціально-економічних особливостей Західного регіону України та Івано-Франківської області, потреб системи охорони здоров'я у фахівців з терапії та реабілітації, тенденцій розвитку реабілітаційних послуг і регіонального ринку праці, а також науково-педагогічного потенціалу закладу вищої освіти. Реалізація програми забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних здійснювати професійну діяльність на засадах доказової практики та відповідати сучасним потребам сфери охорони здоров'я.

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Бакалавр терапії та реабілітації здатний виконувати зазначену професійну роботу згідно з Національним класифікатором України (Класифікатор професій – 2025 [чинний, зі змінами, внесеними 13.12.2024]): ДК 003:2010 «Класифікатор професій». 3226 - асистент фізичного терапевта; 3226 - масажист; 3226 - масажист спортивний.
Професійна кваліфікація	Освітньою програмою передбачено присвоєння професійної кваліфікації за наявності професійного стандарту.

	присвоєння професійних кваліфікацій за наявності професійного стандарту.
Подальше навчання	Можливість продовження навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Викладання проводиться у формі: лекцій, (мультимедійних, інтерактивних), семінарів, практичних занять, практичної підготовки, самостійного навчання та дистанційного навчання (Moodle, інструменти Google).
Оцінювання	Оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ЗВО «Університет Короля Данила» здійснюється у відповідності до Положення про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти. Система оцінювання знань студентів за кожною освітньою компонентою включає поточний та семестровий контроль знань, оцінювання результатів практик і атестацію за освітнім рівнем. Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять, самостійної роботи (в т.ч. індивідуальної роботи студента) і оцінюється сумою набраних балів. Семестровий контроль проводиться у формі екзамену або заліку визначених ОП та навчальним планом у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100 бальною шкалою ЄКТС та національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Атестація здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація» здійснюється у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), який передбачає оцінювання досягнень результатів навчання, визначених Стандартом та освітньо-професійною програмою. ЄДКІ складається із двох частин: 1) кваліфікаційного тестового державного іспиту «Крок» 2) об'єктивного структурованого клінічного іспиту (ОСКІ). Кваліфікаційний тестовий державний іспит «Крок» оцінює відповідність професійної компетентності випускника вимогам визначених Стандартом, здійснюється ДО «Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки «Медицина» і «Фармація» при МОЗ України» відповідно до Положення про систему ліцензійних інтегрованих іспитів. ОСКІ, оцінює готовність випускника до провадження професійної діяльності відповідно до вимог Стандарту шляхом демонстрування практичних (клінічних) компонентів професійної компетентності на реальному об'єкті або на моделі і проводиться екзаменаційною комісією закладу вищої освіти.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми професійної діяльності фізичного терапевта з відновлення порушених рухових та пов'язаних з ними функцій опорно-рухового апарату, нервової, серцево-судинної та дихальної систем, які забезпечують активність та участь осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 02. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 03. Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК 07. Здатність до міжособистісної взаємодії ЗК 08. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК 09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, раїні. ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя та здатності до національного спротиву. ЗК 11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності
-------------------------------------	---

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК 01. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові і пов'язані з ними функції, що забезпечують активність і участь особи. СК 02. Здатність враховувати у практичній діяльності медикобіологічні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії. СК 03. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп СК 04. Здатність виконувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю (додаток 1). СК 05. Здатність, під супервізією фізичного терапевта, ефективно реалізовувати програму фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта. СК 06. Здатність, за дорученням фізичного терапевта, здійснювати моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп, під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати. СК 07. Здатність провадити професійну діяльність для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій
---	---

життєдіяльності та популяризувати здоровий спосіб життя. СК 09. Здатність надавати домедичну допомогу під час виникнення невідкладних станів.
--

РН 01. Використовувати рухову активність людини для зміцнення та збереження індивідуального та громадського здоров'я шляхом.

РН 02. Вміти спілкуватися українською та іноземною мовою у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН 03. Дотримуватися етики професійного спілкування, діяти етично дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РН 04. Вести професійну документацію.

РН 05. Використовувати прикладне програмне забезпечення; здійснювати комунікаційну взаємодію у соціальних мережах; здобувати, накопичувати, систематизувати фахову інформацію за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

РН 06. Розуміти процеси державно-політичного та соціально-економічного розвитку українського суспільства, сутність перетворень, що відбуваються в державі; розуміти основні філософські категорії та поняття.

РН 07. Застосовувати знання медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціальних аспектів у практиці фізичної терапії; виявляти та враховувати зв'язки різних елементів. РН 08. Надавати домедичну допомогу при невідкладних станах.

РН 09. Аналізувати і застосовувати сучасні науково-доказові дані для виконання професійних завдань.

РН 10. Визначати симптоми та синдроми (Додаток 1); описувати обмеження функціонування пацієнта/клієнта за Класифікатором функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я НК 030:2022 та визначати реабілітаційні інтервенції за Класифікатором медичних інтервенцій НК 026:2021.

РН 11. Застосовувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії; використовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі (Додаток 1); оцінювати отриману інформацію.

РН 12. Реалізовувати індивідуальну програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії під супервізією фізичного терапевта, уміти здійснювати заходи фізичної терапії для корекції порушень структури/функцій та асоційованих з ними обмежень активності та участі (додаток 2).

РН 13. Проводити пацієнтоцентричну практичну діяльність за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди згідно нормативно-правових вимог та норм професійної етики.

РН 14. Проводити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність.

РН 15. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні засоби реабілітації.

РН 16. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

РН 17. Проводити інструктаж та навчання пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, опікунів.

РН 18. Оцінювати результати виконання заходів фізичної терапії, використовуючи відповідний інструментарій (згідно додатку 2), та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

РН 19. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання з допомогою самоосвіти. оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Кадрове забезпечення ЗВО «Університету Короля Данила» відповідає чинним Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти, сформоване відповідно до вимог Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальності І7 «Терапія та реабілітація», затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2024р. № 1541 про науково-педагогічний склад, який може забезпечити нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти.

Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення відповідає чинним Ліцензійним умовам та сформоване відповідно до Додатку 3 Стандарту за спеціальністю. В освітньому процесі використовується для проведення лекцій мультимедійне обладнання, для практичних занять обладнання спеціалізованих кабінетів, навчально-реабілітаційних центрів, навчально-практичних центрів. Проходження практики відбувається у закладах, які надають реабілітаційну допомогу в гострому, під гострому та довготривалому періодах.
Інформаційне та Навчально-методичне забезпечення	Студенти, що навчаються за освітньою програмою, та викладачі можуть використовувати університетську бібліотеку. Інформаційні ресурси бібліотеки ЗВО «Університет Короля Данила» за освітньою програмою формуються відповідно до предметної області та сучасних тенденцій наукових досліджень у цій галузі. При цьому вони можуть переглядати літературу з використанням традиційних засобів пошуку в бібліотеці або використовувати доступ до Інтернету та бази даних. Студенти також використовують методичний матеріал, підготовлений викладачами: підручники, презентації, конспекти лекцій, методичні вказівки до завдань тощо. Методичний матеріал може надаватись як у друкованому вигляді, так і в електронній формі. Методичний матеріал періодично оновлюється та адаптується до цілей освітньої програми. Студенти мають змогу навчатися дистанційно з використанням платформи MOODLE – системи дистанційної освіти УКД. Навчально-методичне забезпечення дисциплін розробляється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у ЗВО «Університеті Короля Данила» (лінк) та постійно удосконалюються,

9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Академічна мобільність реалізується за різноманітними формами відповідно до <u>Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність</u> на загальних підставах в межах України та у рамках двосторонніх договорів між ЗВО «Університет Короля Данила» та іншими навчальними закладами. Допускається перезарахування кредитів, отриманих в інших університетах України за умови відповідності набутих компетентностей.
Міжнародна кредитна	Міжнародна кредитна мобільність реалізується на підставі Закону України «Про Вищу освіту (у чинній редакції) та Постанови КМУ від 12.08.2015 р. №570 (із змінами та доповненнями, зокрема внесеними

	прямих договорів із закордонними ЗВО-партнерами.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Не передбачено

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонент освітньо-професійної програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові освітні компоненти ОП			
1.1.Цикл загальної підготовки			
OK1	Актуальні проблеми історії	3	Залік
OK2	Цінності громадянського суспільства	3	Залік
OK3	Латинська мова та медична термінологія	3	Залік
OK4	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	Залік
OK5	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	3	Залік
1.2.Цикл професійної підготовки			
OK6	Основи екології та гігієна	3	Залік
OK7	Основи практичної діяльності у фізичній терапії	3	Екзамен
OK8	Теорія та технології оздоровчо-рекреаційної активності	3	Залік
OK9	Нормальна та функціональна анатомія людини	10	Залік,Екзамен
OK10	Основи педагогіки і психології	3	Екзамен
OK11	Біологічна хімія нормальна та рухової активності	3	Екзамен
OK12	Нормальна фізіологія людини	6	Екзамен
OK13	Методи корекції рухової активності осіб із особливими потребами	3	Залік
OK14	Основи охорони праці та безпеки життєдіяльності	3	Залік
OK15	Методи математичної статистики та інформаційні технології	3	Залік
OK16	Терапевтичні вправи	9	Залік,Екзамен
OK17	Патологічна фізіологія	3	Екзамен
OK18	Біомеханіка та клінічна кінезіологія	6	Екзамен
OK19	Медична фізіологія	6	Екзамен

OK21	Медична етика та деонтологія	3	Залік
OK22	Основи внутрішніх хвороб та хірургії з курсом клінічного реабілітаційного менеджменту	6	Екзамен
OK23	Основи кардіології та пульмонології (за професійним спрямуванням)	3	Залік
OK24	Основи МКФ	3	Екзамен
OK25	Інструментальні, функціональні та лабораторні методи діагностики	3	Екзамен
OK26	Спортивна медицина	3	Залік
OK27	Преформовані фізичні чинники	3	Екзамен
OK 28	Реабілітаційна психологія	3	Залік
OK 29	Асистивні технології у реабілітації	3	Екзамен

OK30	Терапія та реабілітація при захворюваннях серцево-судинної та дихальної системи з курсом клінічного та реабілітаційного менеджменту	6	Екзамен
OK31	Основи травматології з курсом клінічного реабілітаційного менеджменту	9	Екзамен
OK32	Реабілітаційні технології	3	Залік
OK33	Переміщення та позиціонування у фізичній терапії	3	Екзамен
OK34	Науково-доказова практична діяльність у фізичній терапії, ерготерапії	3	Екзамен
OK35	Долікарська допомога при невідкладних станах	3	Екзамен
OK36	Фізична терапія в педіатрії	3	Екзамен
OK37	Реабілітація у військовій медицині	6	Залік, Екзамен
OK38	Терапія та реабілітація при захворюваннях органів чуття	3	Залік
OK39	Терапія та реабілітація при ампутаціях	3	Залік
OK40	Терапія та реабілітація в геронтології	3	Екзамен

OK42	Моделі надання реабілітаційних послуг (на основі МКФ)	6	Екзамен
OK43	Основи неврології та нейрохірургії з курсом клінічного реабілітаційного менеджменту	9	Залік, Екзамен
OK44	Основи діяльності мультидисциплінарної команди	3	Залік
OK45	Основи терапії мови і мовлення	3	Залік
OK46	Фізична терапія при коморбідній патології з курсом клінічного реабілітаційного менеджменту	3	Екзамен
OK47	Основи національного спротиву	5	Залік
Всього		189	

1.3.Цикл практичної підготовки			
OK 48	Виробнича (клінічне навчання за професійним спрямуванням)	6	Залік
OK 49	Виробнича (клінічна, фізична терапія при порушеннях серцево-судинної та дихальної системи)	6	Залік
OK 50	Виробнича (клінічна) практика (фізична терапія, ерготерапія при порушеннях опорно-рухового апарату)	6	Залік
OK 51	Виробнича (клінічна) практика (фізична терапія, ерготерапія при порушеннях опорно-рухового апарату та нервової системи)	9	Залік
Всього		27	
1.4. Підсумкова атестація			
OK 52	ЄДКІ		
Загальний обсяг обов'язкових компонент		216	
2. Вибіркові компоненти компоненти			
2.1 Вибіркові дисципліни із кафедрального та загальноуніверситетського каталогу каталогу			
ВК 1	Навчальна дисципліна вільного вибору	3	Залік

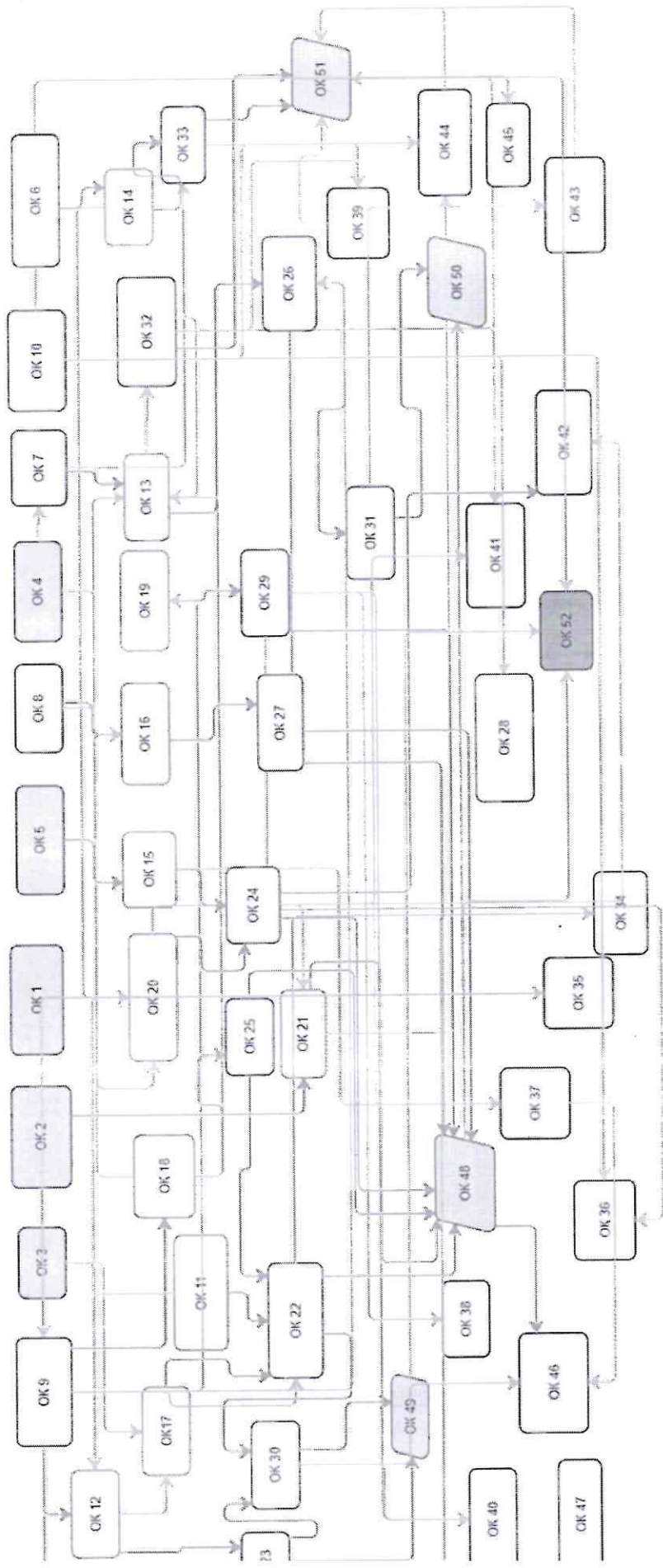
ВК 3	Навчальна дисципліна вільного вибору	3	Залік
ВК 4	Навчальна дисципліна вільного вибору	3	Залік
ВК 5	Навчальна дисципліна вільного вибору	3	Залік
ВК 6	Навчальна дисципліна вільного вибору	3	Залік
ВК 7	Навчальна дисципліна вільного вибору	6	Залік
Всього по 2.1		24	
Разом за розділом (п. 2):		24	
Загальна кількість		240	
Кількість екзаменів:		33	
Кількість заліків:		24	

ОК – обов’язкові компоненти

ВК - вибіркові компоненти

* Вибіркові компоненти здобувачі освіти обирають з каталогів вибіркових дисциплін, які розміщені на сайті Закладу вищої освіти “Університет Короля Данила” <https://ukd.edu.ua/katalog-vybirkovykh-dystsyplin>

Структурно –логічна схема ОП

- Блакитний - Цикл загальної підготовки
- Жовтий - Цикл професійної підготовки
- Пурпуровий - Цикл практичної підготовки
- Зелений - ЄДКІ
- Фіолетовий - Вибіркові компоненти

6. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Єдиний державний кваліфікаційний іспит за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація» освітньо-професійної програми «Фізична терапія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є обов'язковим компонентом атестації здобувачів вищої освіти.

Метою ЄДКІ є оцінювання рівня засвоєних здобувачем вищої освіти спеціальних (предметних) компетентностей, результатів навчання визначених Стандартом вищої освіти України першого бакалаврського рівня за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація» у галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» (далі Стандарт) та достатніх для ефективного виконання професійної діяльності за обраною спеціальністю. Організація і проведення ЄДКІ базуються на таких принципах: академічна доброчесність; об'єктивність; прозорість і публічність; нетерпимість до корупційних та пов'язаних з корупцією діянь. Для успішного складання ЄДКІ майбутній бакалавр терапії та реабілітації має оволодіти компетентностями, які формуються під час вивчення комплексу дисциплін загальної та професійної (фахової) підготовки компонентів ОПП, упродовж всього нормативного терміну (ОПП «Фізична терапія» - 240 кредитів ЄКТС) у ЗВО «УКД». Іспит проводиться згідно Порядку атестації здобувачів ступеня вищої освіти першого (бакалаврського) рівня у формі ЄДКІ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021р. № 497, Стандартом вищої освіти України першого бакалаврського рівня за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація» у галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», наказом Міністерства освіти і науки України від 29 жовтня 2024р. №1541.

Об'єктивний структурований клінічний іспит(ОСКІ), який оцінює готовність випускника до провадження професійної діяльності відповідно до вимог Стандарту шляхом демонстрування практичних (клінічних) компонентів професійної компетентності на реальному об'єкті або на моделі і проводиться екзаменаційною комісією закладу вищої освіти.

Таблиця 1

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Уміння/Навички Ум1 Погоджені когнітивні та практичні уміння /навички, майстерність та інноваційність та рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Комунікація К1 Донесення до фахівців і нефаківців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації К2 Збір, інтерпретація та застосування даних К3 Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно письмово	Відповідальність та автономія АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у передбачуваних робочих та/або навчальних контекстах АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти АВ4 Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп АВ5 Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК 01	Зн 1,	Ум 1	К2	АВ 2, АВ 3, АВ 5
ЗК 02	Зн 2	Ум 1	К1, К2, К3	АВ 2, АВ 3, АВ 5
ЗК 03	Зн 1, Зн 2		К1, К2, К3	АВ 2, АВ 3, АВ 5
ЗК 04	Зн 1		К3	АВ 5
ЗК 05	Зн 1	Ум 1	К3	АВ 5
ЗК 06	Зн 1, Зн 2		К2, К3	АВ 3, АВ 5
ЗК 07	Зн 2	Ум 1	К1, К2, К3	АВ 2, АВ 3, АВ 5
ЗК 08	Зн 1	Ум 1	К3	АВ 5
ЗК 09	Зн 1, Зн 2	Ум 1	К1, К2, К3	АВ 2, АВ 3, АВ 5
ЗК 10	Зн 1	Ум 1	К1, К2, К3	АВ 3, АВ 5
ЗК 11	Зн 1, Зн 2	Ум 1	К2	АВ 2

CK 01	3н 1, 3н 2	УМ I	K2	AB 3, AB 5
CK 02	3н 1, 3н 2	УМ I	K2	AB 3, AB 5
CK 03	3н 1, 3н 2	УМ I	K1, K2, K3	AB 2, AB 5
CK 04	3н 1, 3н 2	УМ I	K1, K2, K3	AB 2, AB 3, AB 5
CK 05	3н 1, 3н 2	УМ I	K1, K2, K3	AB 2, AB 3, AB 5
CK 06	3н 1, 3н 2	УМ I	K1, K2, K3	AB 2, AB 3, AB 5
CK 07	3н 1, 3н 2	УМ I	K1, K2, K3	AB 2, AB 3, AB 5
CK 08	3н 1, 3н 2	УМ I	K1, K2, K3	AB 2, AB 3, AB 5
CK 09	3н 1, 3н 2	УМ I	K1, K2	AB 2, AB 3, AB 5

Таблиця 2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатам навчання та компетентностей

Результати и навчання	Компетентності																			
	Інтегральна компетентність																			
	Загальні компетентності										Спеціальні (фахові) компетентності									
	ЗК 01	ЗК 02	ЗК 03	ЗК 04	ЗК 05	ЗК 06	ЗК 07	ЗК 08	ЗК 09	ЗК 10	ЗК 11	СК 01	СК 02	СК 03	СК 04	СК 05	СК 06	СК 07	СК 08	СК 09
РН 01	+	+	+							+		+								
РН 02				+			+	+									+			
РН 03			+	+			+	+											+	
РН 04				+	+												+			
РН 05					+	+							+						+	
РН 06		+							+									+		
РН 07		+	+									+	+							
РН 08												+								+
РН 09	+	+	+		+	+				+								+		
РН 10	+	+													+		+			
РН 11		+										+			+					
РН 12			+				+									+				
РН 13							+		+							+		+		
РН 14			+											+				+		+

[illegible]

	OK 27	OK 28	OK 29	OK 30	OK 31	OK 32	OK 33	OK 34	OK 35	OK 36	OK 37	OK 38	OK 39	OK 40	OK 41	OK 42	OK 43	OK 44	OK 45	OK 46	OK 47	OK 48	OK 49	OK 50	OK 51	OK 52
PH 1	+		+						+																	
PH 2																										
PH 3		+																								
PH 4																										
PH 5																										
PH 6																					+					
PH 7	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+		+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
PH 8									+																	
PH 9								+							+						+					+
PH 10	+				+					+		+	+		+		+	+		+	+	+	+	+	+	+
PH 11	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+
PH 12	+			+	+	+	+			+	+	+	+	+			+	+			+	+	+	+	+	+
PH 13		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+					+		+	+	+	+	+
PH 14	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+				+	+	+	+	+	+
PH 15						+	+																			
PH 16		+						+	+				+				+			+						+
PH 17		+	+				+		+	+	+	+	+	+				+	+	+				+	+	+
PH 18	+		+	+	+	+		+			+	+	+	+			+	+	+	+			+	+	+	+
PH 19		+						+							+					+				+	+	+

7. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ЗВО «Університет Короля Данила» функціонує Система забезпечення якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- удосконалення планування освітньої діяльності: затвердження, моніторинг і періодичний перегляд освітніх програм відповідно до вимог ринку праці та законодавства;
- підвищення якості контингенту здобувачів вищої освіти: формування якісного контингенту здобувачів вищої освіти; оцінювання результатів навчання; посилення практичної підготовки;
- посилення кадрового потенціалу університету: забезпечення якості кадрового потенціалу; планування роботи та звітування науково-педагогічних працівників; оцінювання науково-педагогічних працівників; підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про діяльність університету;
- створення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти; – участь університету в національних та міжнародних рейтингових дослідженнях вищих навчальних закладів.

7. Вимоги до клінічної підготовки, викладацького складу та матеріально технічного забезпечення реалізації освітньої програми за спеціальністю

I7 Терапія та реабілітація

Вимоги до клінічної підготовки

Для набуття фахових компетентностей необхідно не менше 24 кредитів клінічних практик (клінічного навчання) з фізичної терапії, ерготерапії тривалістю не менше 6 кредитів кожна. Проходження кожної клінічної практики у повному обсязі є обов'язковим. Рекомендовані клінічні практики проводяться у спеціалізованих підрозділах із залученням профільних фахівців за напрямками фізична терапія, ерготерапія при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної, дихальної та нервової систем. Заклади повинні надавати реабілітаційну допомогу в гострому, підгострому та довготривалому періодах. Обов'язковою є наявність у штаті означених закладів фізичних терапевтів та фахівців з ерготерапії, які виконують функції клінічного керівника/методиста, та трудових угод з ними. Кількість клінічних баз та кадровий склад закладів охорони здоров'я, соціального захисту має забезпечити проходження практики студентами із розрахунку 5-6 осіб на одного клінічного супервізора.

Мінімальне обладнання кабінету доклінічної практики: терапевтичні кушетки 120х200 см - 2 од; сходи різної висоти (5 см, 10 см, 15 см); паралельні регульовані бруси; мобільне

велоергометр; степпер; гантелі; шведська стінка; адаптивний кухонний інвентар, холодильник, пральна машина); імітація елементів квартири (туалет або приліжковий туалет, ванна кімната, спальне ліжко, шафа); допоміжні засоби для побуту (засіб для одягання шкарпеток, гудзиків тощо).

Обладнання кабінету масажу: кушетки масажні з розрахунку 1 кушетка на 2-3 студентів в групі.

Мінімальне обладнання для навчання методам вимірювання структурних змін та порушених функцій організму:

- динамометри; пульсоксиметри; апарати для вимірювання тиску; пульсометри; каліпери; спірометри портативні- 2-3 примірники;
- гоніометри різних форм та розмірів; вимірювальні сантиметрові стрічки - з розрахунку один примірник на 2-3 студентів в групі;
- 10-метрова вимірювальна стрічка; ваги; ростомір-один примірник.

Вимоги до викладацького складу

Гарантом програми/членом робочої групи освітньої програми при ліцензуванні (акредитації) освітньої програми за спеціалізацією 227.01 Фізична терапія має бути особа, з освітою спеціаліста/магістра з фізичної реабілітації фізичної терапії, терапії та реабілітації, захистила дисертаційну роботу кандидата чи доктора наук.

Дисципліни, що формують спеціальні компетентності мають викладати фахівці, які займають/можуть займати посаду фізичного терапевта.

Дисципліни, які формують здатність розуміти медико-біологічні, психолого педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії викладаються науково-педагогічними (педагогічними) та/або науковими працівниками з урахуванням відповідності їх освітньої та/або професійної кваліфікації.

8. Перелік нормативних документів, на яких базується освітня професійна програма

Нормативно-правові акти України

1. Закон України № 1556-VII «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради(ВВР), 2014, № 37-38. [Zakon.rada.gov.ua. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18) (із змінами). (Дата звернення: 27. 03. 2025)
2. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту». [Zakon.rada.gov.ua. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text) (із змінами). (Дата звернення: 27. 03. 2025)
3. Закон України № 2849-IX «Про медіа». [Zakon.rada.gov.ua. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text) (Дата звернення: 27. 03. 2025)
4. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (із змінами). (Дата звернення: 25. 03. 2025)
5. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. №1187. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF> (Дата звернення: 25. 03. 2025).
6. Закон України про реабілітацію у сфері охорони здоров'я від 19.08.2022 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
7. Постанова Кабінету Міністрів від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»
8. Постанови Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1392 «Про зміни, що вносяться до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2022-%D0%BF#Text>
9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.08.1998 р. №251 «Про затвердження Положення про систему ліцензійних інтегрованих іспитів фахівців з вищою освітою напрямів «Медицина» і «Фармація»». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-98#Text>
10. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 06.06.2022 № 958 «Про затвердження Змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 "Охорона здоров'я"» <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0958282-22#Text>
11. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 // <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>
12. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18 листопада 2014 року № 1361 «Про затвердження зміни до національного класифікатора України ДК 003:2010» (зміна № 2)
13. Наказ Міністерства освіти і науки України 19.12.2018р. № 1419 «Про затвердження стандарту за спеціальністю 227 «Фізична терапія

[osvita/zatverdzeni%20standarty/2024/30-10-2024/227-terapiya-ta-reabilitatsiya-bakalavr-1541-vid-29-10-2024.pdf](#)

14. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 13.12.2018р. №2331 «Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників Випуск 78 «Охорона здоров'я»» https://moz.gov.ua/uploads/1/9223-dn_20181213_2331.pdf

15. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти // Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.03.2025 р. №512 <https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/vishcha-osvita/2025/03/27/nakaz-mon-512-vid-27-03-2025.pdf>

16. Закон України «Про академічну доброчесність» Відомості Верховної ради (ВВР), 2026, №13,ст 35) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>

17. Наказ Міністерства освіти і науки України 29.10.2024р. № 1541 «Про затвердження стандарту за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. <https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2024/30-10-2024/227-terapiya-ta-reabilitatsiya-bakalavr-1541-vid-29-10-2024.pdf>

18. Постанова Кабінету Міністрів від 21.02.2025 р. №188 “Про внесення зміни до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/188-2025-%D0%BF#Text>

19. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Закладу вищої освіти “ Університет Короля Данила”. https://docs.google.com/document/d/e/2PACX-1vT_KWAO5EFMwm2DyfG08xpnXOPAEPP7suSfO28zI4zaK0XXcIQJaDArCUNW5RDqAFbE0ZbL2jUpNG1E/pub

20. Національний освітній глосарій: вища освіта. https://erasmusplus.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/glosariivo_2021_here_neo_ivo_napn_2.pdf. (Дата звернення: 25. 03. 2025)

21.Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.11.2024 р. №1625 “Про особливості запровадження змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 року №1021” <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1833-24#Text>

**Базові компоненти обстеження та контролю стану
пацієнта/клієнта фізичним терапевтом при порушеннях
таких систем:**

1. Серцево-судинна та дихальна системи

Симптоми, синдроми та порушення:

- кашель
- задишка
- запаморочення
- приступ ядухи
- біль - включення у роботу допоміжних дихальних м'язів
- тахікардія
- ціаноз
- набряк
- аритмія
- посилене серцебиття
- ослаблене дихання
- жорстке дихання, патологічне бронхіальне дихання
- крепітація, хрипи, шум тертя плеври
- коробковий перкуторний звук - тупий (притуплений)
- перкуторний звук - тимпанічний перкуторний звук
- катаральні зміни - підвищення кров'яного тиску
- зниження кров'яного тиску
- синдром дихальної недостатності
- синдром серцевої недостатності
- бронхообструктивний синдром
- загально інтоксикаційний синдром
- бронхо-легенево-плевральний синдром
- легеневе серце
- накопичення повітря у плевральній порожнині
- накопичення ексудату у плевральній порожнині
- плевральні спайки - спадання легеневої тканини
- фіброз, склероз
- деструктивні зміни бронхів/легеневої тканини
- гіпер
- гіпотонічний криз
- аритмії серця

Засоби та методи обстеження у фізичній терапії:

- опитування
- спостереження
- антропометрія
- пальпація

- спірографія
- пневмотахометрія
- пікфлоуметрія
- пульсоксиметрія
- вимірювання артеріального тиску

2. Опорно-руховий апарат

Симптоми, синдроми та порушення:

- біль
- набряки
- порушення амплітуди руху
- зменшення м'язової сили та м'язова атрофія
- зменшення м'язової витривалості
- порушення рівноваги та координації
- порушення рухових функцій (присідання, хода, хода сходами, нахил тулуба, ротація тулуба, хапання, відштовхування та притягування, піднімання та перенесення та інші)

Засоби та методи обстеження у фізичній терапії:

- опитування
- спостереження
- антропометрія
- пальпація
- суглобова гра
- визначення інтенсивності та динаміки болю
- оцінювання активного та пасивного руху
- вимірювання амплітуди руху у суглобах (гоніометрія тощо)
- визначення м'язової сили (мануальне м'язове тестування, динамометрія тощо)
- визначення м'язової витривалості
- визначення рівноваги та координації
- оцінювання рухових функцій (присідання, хода, хода сходами, нахил тулуба, ротація тулуба, хапання, відштовхування та притягування, піднімання та перенесення та інші)
- оцінка стану кукси

3. Неврологічні розлади

Симптоми, синдроми та порушення:

- біль
- набряки
- парези та плегії
- м'язова атрофія
- порушення м'язового тону
- порушення амплітуди руху
- порушення чутливості
- порушення стану свідомості
- порушення когнітивних функцій
- порушення зорових функцій та сприйняття простору

- порушення рівноваги та координації
- порушення рухових функцій (присідання, хода, хода сходами, нахил тулуба, ротація тулуба, хапання, відштовхування та притягування, піднімання та перенесення та інші)

Засоби та методи реабілітаційного обстеження:

- опитування
- спостереження
- пальпація
- оцінювання рухливості суглобів
- визначення м'язової сили
- визначення рівня і локалізації чутливості
- тестування рефлексів - визначення м'язового тону
- визначення м'язової витривалості
- оцінювання рівноваги та координації
- оцінювання довільних рухових функцій
- тести, шкали для оцінки болю, рухових функцій та мобільності.

ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ВПЛИВУ

Порушення діяльності серцево-судинної та дихальної систем

Засоби та методи:

- терапевтичні вправи (дихальні, загально-розвиваючі, аеробного характеру, на розтяг та розслаблення м'язів, на розвиток сили)
- позиціонування
- мануальні техніки (мобілізації/маніпуляції/масаж тощо)
- функціональне тренування техніки очищення/дренажу дихальних шляхів
- фізичні агенти та механічні методи

Порушення діяльності опорно-рухового апарату

Засоби та методи:

- терапевтичні вправи (на зменшення болю та набряку, на розвиток сили, на розвиток витривалості, на підтримку амплітуди руху, на гнучкість, на рівновагу, на координацію)
- функціональне тренування (тренування рухових навичок та умінь:
- переміщення у ліжку, навички сидіння, переміщення поза межі ліжка, вставання, стояння, хода, хода з перешкодами)
- позиціонування
- мануальні техніки (мобілізація суглобів (суглобова гра тощо), масаж, постізометрична релаксація)
- підбір, налаштування, навчання, користування допоміжними засобами
- фізичні агенти, механічні методи (тепло, холод, водні процедури) та електротерапевтичний метод

Неврологічні розлади

Засоби та методи:

- терапевтичні вправи з опором (сила та витривалість), на підтримку наявної/досягнення фізіологічної амплітуди руху, на розвиток/ відновлення гнучкості (розтяг/стретчинг), на розвиток/ відновлення рівноваги, на розвиток/ відновлення координації, на розвиток/ відновлення дрібної моторики, дихальні)
- функціональне тренування (тренування рухових навичок та умінь: переміщення у ліжку, навички сидіння, переміщення поза межі ліжка, вставання, стояння, хода, хода з перешкодами) позиціонування
- мануальні техніки (мобілізація суглобів, масаж, постізометрична релаксація тощо)
- підбір, навчання, налаштування, навчання користування допоміжними засобами
- фізичні агенти та механічні методи (тепло, холод, водні процедури) та електротерапевтичні методи